Monitoreak eta baldintzen sinkronizazioa

Monitoreak eta baldintzen sinkronizazioa

Kontzeptuak:

Monitoreak: Kapsulatutako datuak + atzipen prozedurak

Elkar-bazterketa + baldintzen sinkronizazioa

Monitorean atzipen prozedura aktibo bakarra

Monitore habiaratuak

Ereduak:

Ekintza babestuak

Implementazioa:

- Datu pribatuak eta metodo sinkronizatuak (elkar-bazterketa).
- wait(), notify() eta notifyAll() baldintzen sinkronizaziorako.
- Monitorean hari aktibo bakarra une bakoitzean.

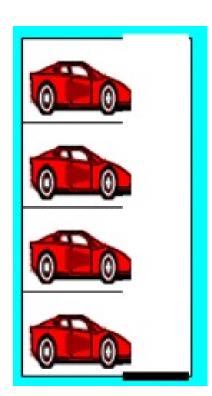

5.1 Baldintzen sinkronizazioa: aparkalekuaren adibidea

Aparkaleku baterako kontrolatzaile bat behar dugu.

Honek utziko du kotxeak sartzen beteta ez badago, eta ez du utziko kotxerik ateratzen aparkalekuan ez badago kotxerik.

Hari batek simulatuko du kotxeen sartzea (sarrerako atea) eta beste batek kotxeen irtetzea (irteerako atea).

Aparkalekuaren eredua

- Interesa duten ekintzak (gertaerak)?sartu eta irten
- prozesuak identifikatu.
 - sarrerak, irteerak eta kontrolatzailea
- Egitura definitu: prozesu bakoitza eta elkarrekintzak.

Aparkalekuaren eredua

```
const. Plazak = 4
range R = 0..Plazak
SARRERAK = (sartu->SARRERAK).
IRTEERAK = (irten->IRTEERAK).
KONTROLATZAILEA = KONTROL[0],
KONTROL[kop:R] = ( when (kop<Plazak) sartu->KONTROL[kop+1]
                 |when(kop>0)
                                    irten->KONTROL[kop-1]
 |APARKALEKUA =
 (SARRERAK||KONTROLATZAILEA||IRTEERAK).
```

Ekintza babestuak erabiltzen dira kontrolatzeko: sartu eta irten.

LTS?

Hariak eta monitoreak

◆ Eredua

entitate guztiak ekintzen bidez elkarregiten duten prozesuak dira

Programa

identifikatu behar ditugu hariak eta monitoreak:

♦ haria: (output) ekintzak abiarazten dituen entitate aktiboa

♦ monitorea: (input) ekintzei erantzuten dion entitate pasiboa

Implementatzen aparkalekua

Sarrerak eta Irteerak implementatzen dute Thread

Kontrolatzailea-k kontrola ematen du (baldintzen sinkronizazioa)

AparkalekuaApp aplikazioaren main metodoak haien instantziak sortzen ditu:

```
class AparkalekuaApp{
   final static int Plazak = 4;
   public static void main (String args[]) {
     Kontrolatzailea k = new Kontrolatzailea (Plazak);
     Sarrerak sar = new Sarrerak(k);
     Irteerak irt = new Irteerak(k);
     sar.start();
     irt.start();
   }
}
```


Sarrerak eta Irteerak hariak

```
class Sarrerak extends Thread {
  Kontrolatzailea aparkalekua;
  Sarrerak(Kontrolatzailea k) {
     aparkalekua = k;
  public void run() {
    try { while(true) {
             aparkalekua.sartu();
             System.out.println("Sartu da kotxe bat");
    } catch (InterruptedException e) { }
             Irteerak antzekoa egingo du baina
             aparkalekua.irten() deitzen.
```

Nola implementatzen dugu Kontrolatzailea-k egin beharreko kontrola?

Kontrolatzailea monitorea

```
class Kontrolatzailea {
                      private int kop;
                      private int plazak;
                      Kontrolatzailea(int p)
                         {plazak=p; kop=0;}
                                                         Baldintzen sinkronizazioa?
                      synchronized void sartu()

    beteta baldin badago

                           ++kop;
elkar-bazterketa lortzeko:
                                                          blokeatu:
synchronized metodoak
                                                            !(kop<plazak)
                      synchronized void irten()

    hutsik baldin badago

                           --kop;
                                                          blokeatu:
                                                            !(kop>0)
```


Baldintzen sinkronizazioa Java-n

Java-k ematen du ixaron-ilara (wait queue) hari bat monitore bakoitzarentzat (objektu bakoitzarentzat), ondoko metodoekin:

public final void notify()

Objektu honen itxaron-ilaran zain dagoen hari bakar bat esnatzen du.

public final void notifyAll()

Objektu honen itxaron-ilaran zain dauden hari guztiak esnatzen ditu.

public final void wait()

throws InterruptedException

Itxaron beste hari batek jakinarazi (notify) arte.

Zain gelditzen den hariak askatzen du monitoreari dagokion blokeoa.

Notify egiten denean, hariak monitorea berriro hartu arte itxaron.

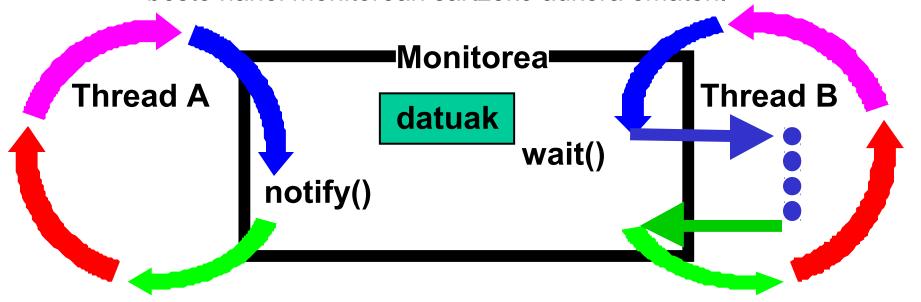

Baldintzen sinkronizazioa Java-n

Esaten dugu

- hari bat sartzen dela monitore batean,
 monitoreari dagokion elkar-bazterketa blokeoa eskuratzen duenean.
- •eta hari bat *ateratzen* dela monitoretik blokeoa askatzen duenean.

wait() – haria monitoretik ateratzea eragiten du,
 beste hariei monitorean sartzeko aukera ematen.

Baldintzen sinkronizazioa Java-n

```
FSP: when bald ekintza -> EGOERABERRIA
```

while bigiztan: bald baldintza ebaluatzen da, ziurtatu dadin bald

betetzen dela monitorean berriz sartzean.

notifyAll(): Zain egon daitezkeen beste haria(k) esnatzen d(it)u,

monitorean sartzeko orain, monitorearen datuak aldatu

egin direlako.

Kontrolatzailea - Baldintzen sinkronizazioa

```
class Kontrolatzailea {
 private int kop;
 private int plazak;
 Kontrolatzailea(int p)
    {plazak=n; kop=0;}
  synchronized void sartu() throws InterruptedException {
    while !(kop<plazak) wait();</pre>
    ++kop;
    notify();
  synchronized void irten() throws InterruptedException {
    while !(kop>0) wait();
    --kop;
    notify();
```


Laburpena: Prozesuaren eredutik -> Java-ko monitorera

Entitate aktiboak (ekintzak hasten dituztenak) hariekin (threads) inplementatzen dira.

Entitate pasiboak (ekintzei erantzuten dietenak) monitorekin inplementatzen dira.

Ereduko ekintza babestu bakoitza synchronized metodo batekin inplementatzen da.

Metodo honek babesa inplementatzeko while begizta bat eta wait () erabiltzen ditu.

Begiztako baldintza ereduko babesaren baldintzaren ezeztapena da.

Monitorearen egoeran egindako aldaketak, zain daduen hariei notify() edo notifyAll() erabiltzen adierazten zaizkie.

Ariketak: Basatien festa

Ondoko problemak FSPz modelatu eta Java-z inplementatu:

- 1. Basatien festa:
 - Basati bakoitzak lapiko batetik misiolari-puska bat hartzen du; puska hori jaten bukatzean, tripazgora jarri eta ondoren beste bat hartzen du...
 - Basati sukaldariak lapikoa hutsik dagoenean lapikoa betetzen du misiolaripuskekin.
- 2. Basatien festa, baina orain sukaldariak aldi bakoitzean 3 puska botatzen ditu.

Basatien festa ariketaren traza

1. hurbilpena

Sukaldariak bota Lapikoan 3 Basati[1]-k hartu Lapikoan 2 Basati[2]-k hartu Lapikoan 1 Basati[1]-k hartu Lapikoan 0 Sukaldariak bota Lapikoan 3

Ariketa guztietako traza pantailan idazten denez, pantaila konpartituriko baliabide bat da, eta beraz elkar-bazterketa bermatu behar dugu.

Hau lortzeko, pantailan idazketa guztiak (**println** aginduak) **Pantaila** klase bateko **synchronized** metodoetan egingo dira.

2. hurbilpena

suk b[1]	b[2]	b[3]	Lapikoa
======	=======	===== 0	
bota		3	i e
	hartu	2	2
hartu		1	
	hartu	0)
bota		3	
	hartı	u 2	2

3. hurbilpena

suk b[1]	b[2] b[3] Lapikoa
Bota hartu bota	hartu hartu hartu	[] [***] [*] [] [***] [**] [**] [***] [***]

Adibidea: Basatien festa hainbat puskekin (I)

Basatien festaren beste aldaera bat:

- Basati bakoitzak puska bat hartzen du.
- Basati sukaldariak **hainbat** misiolari-puska botatzea erabakitzen du eta botatzen ditu.

```
const K = 3
range KR = 1..K
const BK = 2
range BR = 1..BK

BASATIA = ( hartu -> BASATIA ).

SUKALDARIA = ( random[r:1..N] -> bota[r] -> SUKALDARIA ).

LAPIKOA = LAPIKOA[0],
LAPIKOA[i:0..N] = ( when (i<N) s.bota[b:1..N-i] -> LAPIKOA[i+b] | when (i>0) b[BR].hartu -> LAPIKOA[i-1] ).

||JANARIA = ( b[BR]:BASATIA || s:SUKALDARIA || LAPIKOA ).
```


Adibidea: Basatien festa hainbat puskekin (II)

Aurreko soluzioan, sukaldariak

 erabakitzen du zenbat bota jakin gabe ea sartuko den lapikoan, eta ez bazaizkio sartzen hor geldituko da zai lekua egon arte.

Egin dezagun orain sukaldariak

 begira dezala lapikoan zenbat puska sartzen diren, erabaki aurretik zenbat botako dituen.

```
BASATIA = ( hartu -> BASATIA ).

SUKALDARIA = ( begiratu[k:0..N] -> if (k<N) then ( random[r:1..N-k] -> bota[r] -> SUKALDARIA ) else SUKALDARIA ).

LAPIKOA = LAPIKOA[0],

LAPIKOA [i:0..N] = ( when (i<N) s.bota[b:1..N-i] -> LAPIKOA[i+b] | when (i>0) b[BR].hartu -> LAPIKOA[i-1] | s.begiratu[i] -> LAPIKOA[i] ).

||JANARIA = ( b[BR]:BASATIA || s:SUKALDARIA || LAPIKOA ).
```


Ariketak

Ondoko problema FSPz modelatu eta Java-z inplementatu:

- 3. Basatien festa, baina orain
 - · sukaldariak hainbat puska bota, eta
 - basatiek hainbat puska hartu, eta
 - bota edo hartu aurretik, lapikoan zenbat dagoen begiratzen dute
- 4. Ikasle jator batzuen pisuan gastuetarako bote bat dute.

 Norberak ahal duen heinean botean dirua sartzen du,
 eta behar duen neurrian hartu.
- 5. Hainbat prozesu sinkronizatzen dira denek batera ekintza jakin bat egiteko.

5.2 Semaforoak

s semaforoa:

soilik balio ez-negatiboak har ditzakeen osoko aldagaia da.

s-k onartzen dituen eragiketa bakarrak: *gora()* eta *behera()*.

behera(s): if s > 0

then gutxitu s

else deia egin duen prozesuaren exekuzioa blokeatu

gora(s): if prozesu blokeatuak daude s-n

then haietako bat esnatu

else gehitu s

Blokeatutako prozesuak FIFO ilara batean gelditzen dira.

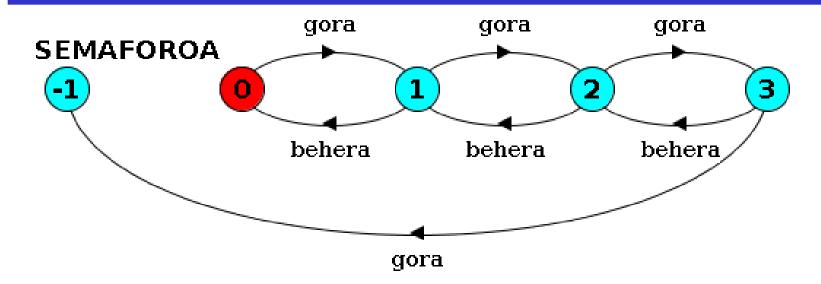
Semaforoak modelatzen

Analizatu ahal izateko, balio multzo finitua har dezaketen semaforoak modelatuko ditugu.

Balio horietatik ateratzen bada ERROR itzuliko du.

Semaforoak modelatzen

behera ekintza onartzen da soilik semaforoaren v balioa 0 baino handiagoa denean (v>0).

gora ekintza ez da babesten.

Errorera eramaten duen traza: gora → gora → gora → gora

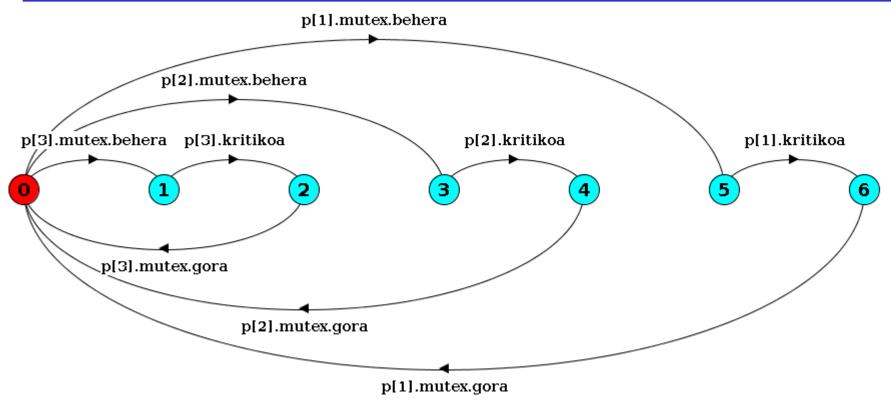
Semaforoekin adibidea - eredua

Adibide bezala semaforo baten erabilera modelatuko dugu elkarbazterketa ziurtatzeko.

Hiru prozesu **p**[1..3] erabiltzen dute **mutex** semaforo bat baliabide baten atzipenean (**kritikoa** ekintza) elkar-bazterketa ziurtatzeko

Semaforoekin adibidea - eredua

- Elkar-bazterketa ziurtatzeko, semaforoaren hasierako balioa 1 da. **Zergatik?**
- SEMADEMO iritsi daiteke ERROR egoerara?
- Semaforo bitarra nahikoa al da (i.e. Max=1)?

Semaforoak Java-n

Semaforoak objektu pasiboak dira, monitore bezala inplementatuak.

(Semaforoa behe-mailako mekanismo bat da, askotan goi-mailako monitorea eraikitzeko erabilita)

```
public class Semaforo {
  private int balioa;
  public Semaforo (int hasierakoa)
    {balioa = hasierakoa;}
  synchronized public void gora() {
     ++balioa;
     notify();
  synchronized public void behera()
      throws InterruptedException {
    while !(balioa>0) wait();
    --balioa;
```


SEMADEMO programa - MutexLoop

```
class MutexLoop extends Thread {
                                                                       Hariak eta
       Semaforo mutex:
       String tartea;
                                                                       semaforoa main
       int luz:
                                                                       metodoan
       MutexLoop (Semaforo sema, int zenbat, String tabul) {
                                                                       sortzen dira.
              mutex=sema; luze=zenbat; tartea=tabul;
       public void run(){
         try {while(true) {
               for (int i=1;i<=6;i++) bisualizatu("|");</pre>
               mutex.behera(); // eskuratu elkar-bazterketa
               for (int i=1;i<=luze;i++) bisualizatu("*");// Ekintza kritikoa
               mutex.gora(); // askatu elkar-bazterketa
         } catch(InterruptedException e){}
       void bisualizatu(String ikurra) {
              try {System.out.println(tartea+ikurra);
                   sleep((int) (Math.random()*1000));
              }catch (InterruptedException e) {}
                     Probatu sekzio kritikoan ematen den tartea aldatzen, eta
```

aztertu gatazka gehiago edo gutxiago ematen diren.

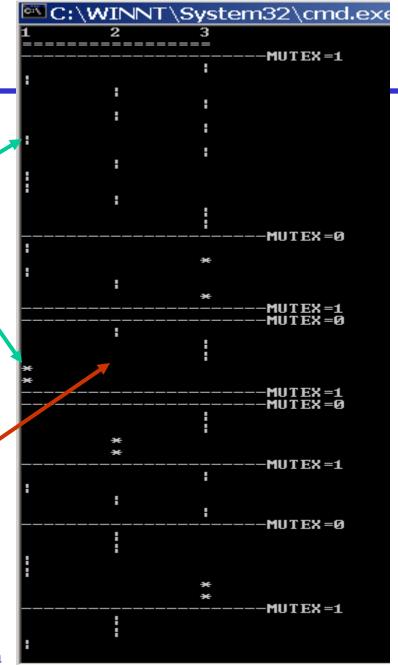

SEMADEMO pantailan

| : ekintza ez-kritikoa

*: ekintza kritikoa

2. haria zain dago

5.3 Buffer mugatuak

Buffer mugatu bat slot kopuru finko batez osatua dago.

Bufferrean:

- > *idazle* prozesu batek sartzen ditu itemak, eta
- > *irakurle* prozesu batek ezabatzen ditu.

a> >a Ъ> ΙЫ \Box $|\mathbf{b}| \in |$ d >|b|c|d| | e> |b|c|d|e| f > |f|b|c|d|e| $rac{1}{2}$ |f| |c|d|e| >b | |d|e| > □ |f|g| |d|e| h >|f|g|h|d|e| i>

> |f|g|h|i| | |f|g|h|i|j|

> > |g|h|i|j|

bufferra

irakurlea

>d

>∈

> **f**

>9

>h

idazlea

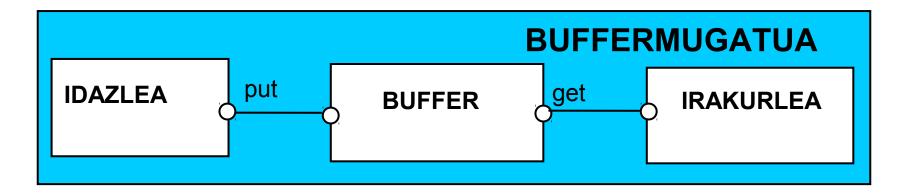
i >

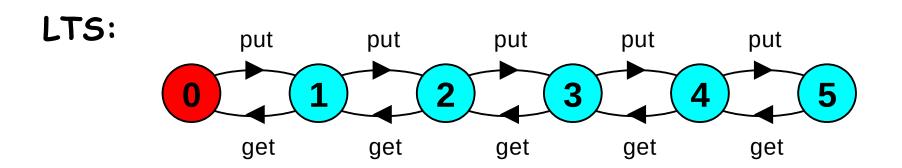
 $\mathbf{k} >$

5. Monitoreak eta baldintzen sinkronizazioa

Buffer mugatua

Buffer mugatua

```
const N = 5
BUFFER = COUNT[0],
COUNT[i:0..N] = (when (i<N) put->COUNT[i+1]
                 when (i>0) get->COUNT[i-1]
IDAZLEA = (put->IDAZLEA).
IRAKURLEA = (qet->IRAKURLEA).
 |BUFFERMUGATUA = (IDAZLEA||BUFFER
                           ||IRAKURLEA).
```

Ariketa:

6. Egokitu buffer mugatuaren FSP eredua put eta get egitean, jarri eta hartu behar den posizioa adierazteko

Buffer mugatua implementatzen: Buffer monitorea

```
class Buffer{
    //aldagai lokalak eta eraikitzailea
    public synchronized void put(char c)
          throws InterruptedException {
        while !(kont<tam) wait();</pre>
        buf[in] = c; ++kont; in=(in+1)%tam;
                                                 erakutsi()
        erakutsi();
                                                 metodoak
        notify();
                                                 bufferaren
                                                 edukiera
                                                 erakusten duen
    public synchronized char get()
                                                 metodoa da.
          throws InterruptedException {
        while !(kont>0) wait();
        char c = buf[out];
        buf[out]=' '; --kont;out=(out+1)%tam;
        erakutsi();
        notify();
        return (c);
```


Buffer mugatua implementatzen: Idazlea haria

```
class Idazlea extends Thread {
    Buffer buf;
    String alphabet= "abcdefghijklmnopqrstuvwxyz";
    Idazlea(Buffer b) {buf = b;}
                                            Trakurlea antzekoa
                                            izango da buf . get ()
    public void run() {
                                            deituz.
      try {
        int ai = 0;
        while(true) {
          if (Math.random()<0.3) sleep(1000);</pre>
          System.out.println(alphabet.charAt(ai)+">");
          buf.put(alphabet.charAt(ai));
          ai=(ai+1)%alphabet.length();
      } catch (InterruptedException e) { }
```


5.4 Monitore habiratuak

Suposatu *kont* aldagaia eta baldintzen sinkronizazioa zuzenean erabili beharrean, bi semaforo (*okupatuak* eta *libreak*) erabiltzen ditugula bufferraren egoera kontrolatzeko.

```
class SemaBuffer{
     Semaforo okupatuak; // item kopurua zenbatzen du
     Semaforo libreak; // toki kopurua zenbatzen du
     SemaBuffer(int tam) {
          this.tam = tam;
          buf = new char[tam];
          for (int i=0; i<tam ; i++) buf[i]= ' ';
          okupatuak = new Semaforo(0);
          libreak = new Semaforo(tam);
```


Monitore habiratuak - buffer mugatua implementatzen

```
public synchronized void put(char c)
               throws InterruptedException {
     libreak.behera();
     buf[in]=c; ++kont; in=(in+1)%tam;
     erakutsi();
     okupatuak.gora();
public synchronized char get()
               throws InterruptedException {
     okupatuak.behera();
     char c=buf[out];
     buf[out]=' '; --kont; out=(out+1)%tam;
     erakutsi();
     libreak.gora();
                                 Ondo ibiltzen al da hau?
     return (c);
```

libreak dekrementatzen da put eragiketan, libreak zero bada blokeatuz.

okupatuak dekrementatzen da get eragiketan, okupatuak zero bada blokeatuz.

Monitore habiratuak - buffer mugatua implementatzen

```
public class Semaforo {
  private int balioa;
  public Semaforo (int hasierakoa)
    {balioa = hasierakoa;}
  synchronized public void gora() {
     ++balioa;
     notify();
  synchronized public void behera()
      throws InterruptedException {
    while !(balioa>0) wait();
    --balioa;
```


Monitore habiratuak - buffer mugatuaren eredua

```
const Max = 5
range Int = 0..Max
//SEMAFOROA ...lehen bezala...
BUFFER = (put -> libreak.behera ->okupatuak.gora ->BUFFER
          |get -> okupatuak.behera ->libreak.gora
                                                     ->BUFFER
IDAZLEA = (put -> IDAZLEA).
IRAKURLEA = (get -> IRAKURLEA) .
||BUFFERMUGATUA = (IDAZLEA || BUFFER || IRAKURLEA
                    ||libreak:SEMAFOROA(5)
                    | | okupatuak : SEMAFOROA (0)
                   )@{put,get}.
                                     Ondo ibiltzen al da hau?
```


Monitore habiratuen arazoa

LTSA -ak aurreikusten du

ELKAR-BLOKEAKETA (DEADLOCK) posiblea:

Composing

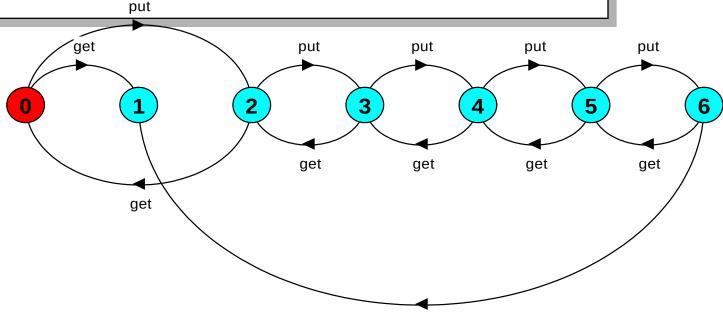
potential DEADLOCK

States Composed: 28 Transitions: 32 in 60ms

Trace to DEADLOCK:

get

Egoera honi
monitore
habiratuen
arazoa
deitzen zaio.

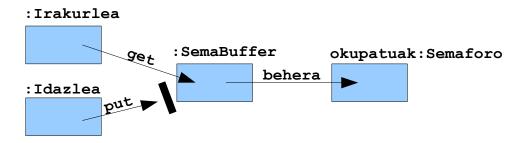
put

5. Monitoreak eta baldintzen sinkronizazioa

Monitore habiratuen arazoa

- Irakurlea karaktere bat hartzen (get) saiatzen da,
 Buffer monitorearen blokeoa eskuratzen du eta
 okupatuak.behera() deitzean okupatuak semaforoaren blokeoa eskuratzen du,
 bufferrean zerbait dagoen ikusteko.
- Hasieran Buffer hutsik dagoenez,
 okupatuak.behera() deiak while (balioa == 0) wait(); eginez
 Irakurlea blokeatzen du eta
 okupatuak semaforoaren blokeoa askatzen du.
- Hala ere ez du Buffer monitorearen blokeoa askatzen.
- Beraz Idazlea ezin da sartu Buffer monitorean karaktere bat jartzeko, eta blokeatzen da.
- Ez Idazlea ez Irakurlea prozesuek ezin dute aurrerapenik egin.
- Elkar-blokeaketa ematen da...

Monitore habiratuak - buffer mugatua implementatzen II

Arazo hau Java-n saihesteko modu bakarra arretaz diseinatzea da. Adibide honetan elkar-blokeaketa ezabatu daiteke ziurtatzen badugu buffer monitorearen blokeoa ez dela eskuratzen semaforoak dekrementatuak izan arte.

Monitore habiratuak - buffer mugatuaren eredua II

Semaforoaren ekintzak jarri dira idazlean eta irakurlean (semaforoaren ekintzak monitorearen kanpoan dauden inplementazioan bezala, hau da monitorearen blokeoa hartu baino lehen).

Ondo ibiltzen al da hau? LTS minimizatua?

5.5 Monitoreen inbarianteak

Monitore baten **inbariantea** monitorearen aldagaiei buruzko baizeztapen bat da. Baieztapen hau bete behar da beti, hari bat monitore barruan egikaritzen ari denean ezik. Hau da, bete behar da hari bat monitorean sartu aurretik eta ateratzean.

Kontrolatzailea-ren inbariantea: $0 \le kop \le N$

Semaforo-aren inbariantea: $0 \le balioa$

Buffer-aren inbariantea: $0 \le kont \le tam$

and $0 \le in < tam$

and $0 \le out < tam$

and in = (out + kont) % tam

Inbarianteak lagungarri izan daitezke monitoreen zuzentasunari buruz hausnartzeko, frogapenean oinarritutako hurbilpen logikoa erabiliz. Guk ereduetan oinarritutako hurbilpena erabiliko dugu frogatze mekanikoa egin ahal izateko.

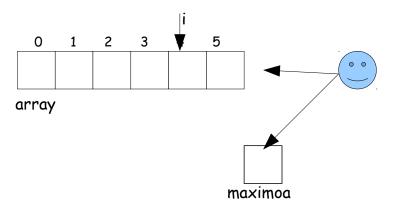
Ariketa: Maximoa ukeratu

7. Array bateko zenbakien artean maximoa aukeratu.

FSP eredua eman, horrela soluzionatuz:

Zenbakiak dituen array-az gain aldagai laguntzaile bat erabiliko dugu maximoa gordetzeko.

Prozesu konkurrenteek ondokoa egiten dute: array-tik (hartu gabeko) zenbaki bat hartu eta uneko maximoa baino handiagoa bada, maximoan sartu zenbaki hori. Jakiteko zein den array-tik hartu beharreko zenbakia indize bat erabiliko dugu eguneratzen joan beharko duguna.

- Hartu i-n dagoena eta maximoa-n dagoena
- i=i-1
- Konparatu bi elementuak eta zenbaki berria maximoa baino handiagoa bada orduan zenbaki berria gorde maximoa-n.

Hausnartu zergatik soluzioa hau ez den batere eraginkorra.

5.6 Agendaren eredua

Agendaren ereduan, array bateko elementuak prozesatu behar ditugunean ondokoa egiten dugu:

- Elementuak array-tik hartu
- Prozesatu hartutako elementuak
- Prozesatutako emaitza array-an sartu

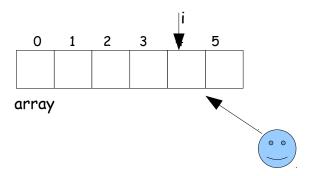
Elementu guztiak prozesatzen bukatu arte.

Jakiteko nondik hartu behar diren prozesatu beharreko elementuak eta non gorde behar den soluzioa, indize bat erabiliko dugu eguneratzen jona beharko dena.

Ariketa: Maximoa aurkitu agendaren eredua erabiliz

8. Array bateko zenbakien artean maximoa aukeratu. FSP eredua eman eta Javaz inplementatu, agendaren eredua erabiliz.

- Hartu i eta i-1 posizioetan dauden elementuak
- i=i-2
- Konparatu bi elementuak
- Handiena gorde oraingo i posizioan
- i=i+1

Ondo pentsatu noiz bukatzen den prozesaketa.

Ariketak

Ondoko problemak FSPz modelatu eta Java-z inplementatu:

- 9. FIFO ilara batean prozesuak sartu eta ateratzen dira.
- 10. LIFO ilara batean prozesuak sartu eta ateratzen dira.
- 11. Basatien festa eroa:

Misiolariak iristean, sukaldariak akatzen ditu, zatitu, puskak hozkailuan sartu, eta hortik lapikora..., begiratuz beti ea tokia dagoen lapikoan, hozkailuan...